

LA FIGURA DEL METGE LLEIDATÀ PERE CASTRO VICÉN (1876-1935)

Manuel CAMPS i CLEMENTE

Manuel CAMPS i SURROCA

Pere Castro Vicén va néixer el 29 de març de 1876 al número 12 del carrer de la Paeria de Lleida. Era fill del confiter Pere Castro. Va estar, des de sempre, molt vinculat a la vida col·legial i fou un dels primers metges en col·legiar-se en un temps en que la resistència a fer-ho era la norma. Ocupà el càrrec de President del Col·legi de Metges entre els anys 1908 a 1910, vice-president el 1934, i entre aquestes dues dates, formà part repetides vegades de la junta col·legial, generalment com a secretari general. Va ser també conseller del Sindicat de Metges de Catalunya.

Fou elegit regidor de l'ajuntament de Lleida en les eleccions de 1917, quan com alcalde ho va ser, el també metge Humbert Torres i Barberà, militant d'Unió Republicana i fundador de Joventut Republicana. D'ideologia republicana, Pere Castro, va representar una veritable institució de la Lleida noucentista.

Proclamada la República el 14 d'abril de 1931, el 29 de juny se celebraren eleccions a Corts. Els metges lleidatans Humbert Torres i Barberà, Josep Estadella i Arnó i Epifani Belló, foren elegits diputats per la província de Lleida. El diumenge, 23 d'agost, el Col·legi de Metges els hi va retre un homenatge. Adornava la taula presidencial un gran escut de Catalunya fet amb flors. A l'hora del brindis, Castro s'adreçà als assistents. En el seu parlament va fer esment a l'oportunitat que representava la data d'aquell dia, situada entre la que feia pocs dies els homenatjats havien portat a Madrid el projecte d'Estatut de Catalunya: "*aquest Estatut on es plasmen totes les nostres aspiracions, tots els somnis de nostra infantesa, aquest Estatut que ha de ser el basament de la nova Catalunya, de la Catalunya amb tots els seus drets, de la Catalunya que volem els catalans*", i la propera en què haurien de tornar-hi per prendre part a la discussió de la que seria la Constitució Republicana.

Humbert Torres, en el seu parlament d'agraïment, expressà que se sentia molt feliç de contemplar l'esclatant victòria dels seus tres idòlatrats ideals: la Medicina, Catalunya i la República.

Restablerta la Generalitat i agrupats els quatre Col·legis catalans en un sol Col·legi de Metges de Catalunya, Castro va ser elegit vice-president de la Secció de Lleida.

En l'aspecte professional destacà com a metge traumatòleg però molt especialment en el camp de la radiologia, ja que va ser el primer radiòleg i únic durant anys, que des de principis del segle XX exercí a Lleida.

La gran afecció que sentia per aquesta branca de la Medicina el feia assistir a tots els congressos i actes científics de tota mena, desenvolupant en ells una activitat i entusiasme força remarcables.

Va ser redactor i col·laborador de la revista "el Boletín Médico", òrgan oficial del Col·legi de Metges.

En el seu article publicat l'abril de l'any 1921 al citat butlletí, "*Nuevo procedimiento para la extracción de proyectiles alojados en los tejidos blandos*", explicà el procediment que va idear i que li proporcionà molts bons resultats. Consistia en introduir una tija de l'alga "*laminaria digitata*" per l'orifici d'entrada del projectil i seguir el seu trajecte fins a contactar amb ell, deixant-la actuar durant 24 hores. La laminaria té la propietat de dilatar-se amb la humitat. Passat aquest lapse de temps, s'extreia amb suavitat la tija de laminaria i de manera sorprenent, apareixia el projectil forçament fixat a l'extrem de la mateixa.

Aquesta tècnica l'aplicà per primera vegada amb èxit, l'11 de desembre de 1912, a un individu amb una bala de pistola allotjada entre el segon i tercer metacarpí de la mà esquerra.

Un altra comunicació publicada l'agost de 1915, alertava sobre els perills que representaven els raigs X per als metges radiòlegs, que llavors no pressentien que fossin capaços de provocar desconeguts processos patològics, sent pocs els que per aquesta causa, es deslliuraren de patir els seus efectes nocius.

En l'article, "*Por un compañero héroe*", explicava el dramàtic cas del metge radiòleg de Sevilla, Dr. García Puelles, que greument afectat per les radiacions, restà, al no poder treballar, en la més absoluta misèria, sense

recursos de cap mena per a mantenir la seva família, en un temps en que no existia cap protecció econòmica a la invalidesa ni a la defunció.

També, el primer radiòleg que va exercir a Barcelona, Joaquim Pujol i Camps sofrí les conseqüències d'aquelles radiacions. Inicià la seva activitat l'any 1896. Al 1899 va ser nomenat radiòleg de la facultat de Medicina. La seva tasca despertà la curiositat dels polítics i poble de l'època.

Aleshores, com hem dit, no es coneixien els efectes nocius dels raigs X ni la manera d'evitar-los. El 1904, una gangrena al peu dret que se l'hi havia iniciat a la cara plantar del dit gros, va fer necessari amputar-li la cama dreta.

Mentrestant, Castro, familiaritzat durant molta anys amb els anomenats "*diàbols Raigs X*", havia assolit als ulls de tothom una personalitat màgica i misteriosa.

Durant les festes de Nadal de 1925, va tenir la idea d'exposar sis radiografies a l'aparador d'un comerç del carrer Major de Lleida, amb les quals va aconseguir cridar poderosament l'atenció de professionals i profans, corroborant aquell seu tarannà misteriós.

Pels seus mèrits personals i científics, conquerí merescudes distincions. Entre elles, la Creu al Mèrit Militar amb distintiu blanc, la Creu d'Argent de la Creu Roja Espanyola, Medalla del setge de Girona, Membre de la Junta Econòmica d'Amics del País, etc. Fins als darrers dies de la seva vida, per perfeccionar-se en la seva especialitat, procurava estar al dia de tots els avenços, assistint a congressos i actes científics de tota mena relacionats amb la mateixa.

Home de grans virtuts personals, va saber guanyar-se l'amistat i simpatia de tothom. No hi havia festa ni commemoració en que no hi fos present. Molt amic dels infants, sent regidor de l'ajuntament i presidint la Comissió de Festes, va ser qui dissenyà la figura del popular i entranyable "*Marraco*", animal que representa un gran drac, temor i a la vegada admiració, de la mainada lleidatana.

Pere Castro morí al seu domicili de la Plaça de la Constitució de Lleida, el 4 d'abril de 1935, com a conseqüència, segons consta en el certificat de defunció, d'una "*infecció intestinal*".

Es dona la circumstància que a Lleida, les malalties d'origen hídric eren endèmiques i causants d'una gran morbiditat i mortalitat durant molts anys, degut a les pèssimes condicions higièniques del seu abastiment d'aigües per al consum domèstic. Castro va ser un dels metges lleidatans de l'època que més va lluitar, sense aconseguir-ho, per a que el municipi solucionés aquell greu problema.

Molt vinculat al Sindicat de Metges de Catalunya, en fou conseller. Quan el 20 d'octubre de 1935, el Consell Directiu del Sindicat es desplaçà a Lleida per celebrar-hi allí la seva sessió, després de dinar, el president Dr. Corachan, acompanyat d'altres membres, es traslladaren al cementiri municipal per posar sobre la tomba de Pere Castro, un "*magnífic ram de flors naturals portat de Barcelona pels qui havien estat en vida companys del difunt conseller*".

UNIVERSITAT DE BARCELONA

Centre de Recursos per a l'Aprenentatge
i la Investigació

Biblioteca de Medicina
